

14. JÉZUS ÉS A TÍZPARANCSOLAT

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(Máté 22,35–40; Máté 12,9–14)

Ő pedig így válaszolt: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, és felebarátodat, mint magadat.”

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Jubileumi Kommentár, Eduard Schweizer: Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen 1986; Leonhard Goppelt: Az Újszövetség teológiája, Budapest, 1992; Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 1995; www.bibelwissenschaft.de; Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985)

Jézus és a Tízparancsolat:

Jézus nem csapán magyarázza a Törvényt, nem egy egyszerű írásmagyarázó, hanem közvetlen tekintéllyel szólaltatja meg Isten akaratát.

Az Újszövetségben több helyen olvashatjuk, hogy Jézus a törvény előírásait megtartja (étkezés előtti hálaíma: Mk 6,41). Sőt, nagyon szigorú a Törvény megtartásával szemben: a legkisebb törvény megtartása is olyan fontos a számára, hogy a mennyek országában való helyét is befolyásolja. (Mt 5,19)

Jézus azzal kezdi a Törvény magyarázatát (Mt 5,17), hogy nem akarja érvénytelenné tenni, azaz nem akarja lerombolni, felrúgni, meglazítani a törvényeket (katalüó). Jézus után is érvényes a törvény. Jézus nem csak egyszerűen megtartotta, hanem betöltötte, teljessé tette, egészszé. Jézus a Tízparancsolatot direkt és indirekt módon is értelmezi. Direkt módon, amikor magyarázza a Törvényt a Hegyi Beszédben. Indirekt módon pedig, amikor elsősorban a cselekedeteiben, csodatételeiben, az életplédáján keresztül magyarázta.

A Hegyi Beszéd törvényértelmezése (direkt értelmezés):

Jézus a parancsolatok értelmezésénél Istennek azt a tulajdonképpeni akaratát mutatta fel, amely az egyes törvények mögött meghúzódik. A törvény magyarázatának a bevezetőjében elmondja Jézus (Máté 5,17-18), hogy számára a törvény örökérvényű norma, amelynek hatályát az idő nem befolyásolja, hiszen teljes, egész és tökéletes. Kétszer három ellentétpárban (antitézisben) magyarázza Jézus a törvényt. Jézus a törvényértelmezése során máshova teszi a határt a törvény megszegése szempontjából. Nem csak a konkrét cselekedet, hanem a cselekedet gyökere, a gondolat már a törvény megszegését jelenti. Így valójában Jézus sokkal szigorúbban értelmezi a törvényt, mint az írástudók. Mert nála már a vágy születése is ugyanolyan ítélet alá esik, mint maga a cselekedet. Jézus ezzel arra akar rámutatni, hogy komolyan kell venni a vágyat is, amelyből a tett megszületik.

Jézus cselekedeteinek törvényértelmezése (indirekt értelmezés):

Jézus a csodatételei által, a gyógyításai által is értelmezte a Törvényt. Megmutatta, hogy az ember és a Törvény milyen viszonyban áll egymással, melyik az Isten szemében a fontosabb. Amikor szombaton meggyógyítja a sorvadttá váló férfit, azzal azt tanítja, hogy az ember fontosabb Isten számára, mint a törvény (Mt 12,9–14). A tisztaságról való tanítás kapcsán kiemeli Jézus, hogy a törvényből eredő emberi hagyományok helyett magát a törvényt kell követni, és az eredeti értelmet keresni a törvényben. Az emberi hagyományokat az isteni törvény alá rendeli. Jézus a törvény külső megtartásával szemben a tetteivel azt tanította, hogy a törvény lelke szerint kell élni és cselekedni. Sőt, találkozunk olyan történetekkel is, amikor

Jézus és tanítványai a szokással, emberek hagyományával szemben a törvény eredeti értelmét képviseli. (Mt 7,1–13)

35. vers:

A nagy parancsolatot megelőző történet arról szól, hogy a szadduceusok megpróbálták a feltámadás kapcsán bebizonyítani, hogy Jézus nem ismeri a törvényt. Ez nem sikerült nekik. Ekkor léptek színre a farizeusok, ugyanezzel a céllal. A törvénytudó kísérteni akarta Jézust. Ugyanaz a szó szerepel a kísértésre, mint az Úri imádságban.

36. vers:

Mesternek szólítják meg Jézust, mintha gúnyból tennék ezt, és nem tiszteletből. Megpróbálták őt nehéz helyzetbe hozni, bebizonyítani, hogy nem érti a törvényt, nem ért hozzá, és hogy nem érdemli meg, hogy Mesternek nevezzék. A nagy parancsolat kifejezés arra vonatkozik, hogy Jézus melyik törvényt tartja fontosnak. A kicsit homályos megfogalmazással szerette volna az írástudó nyitva hagyni azt a lehetőséget, hogy a választ meghallva bele köthessen Jézus törvényismeretébe, szavaiba.

37-40. versek:

Jézus válaszában elején azt a bibliai szakaszt idézi, amit naponként elmondtak népének tagjai, a 5 Mózes 6,5. versét. „*Szeresd azért az URat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!*” Találkozunk az Ószövetségben azzal, hogy ezt a két parancsolatot egymással összekötik: A törvények felsorolása után következik: „*Szeresd felebarátodat, mint magadat! Én vagyok az ÚR!*” (3Móz 19,18) Az jelenti az újdonságot, hogy a szeretet parancsa fogja össze az összes törvényt. Arra hívja fel Jézus a figyelmet, ami hiányzik a szadduceusok, farizeusok és törvénytudók hozzáállásból. Az ismeret önmagában nem elég az Istennel való kapcsolat ápolásához. Az összes törvény és az összes bibliai előírás fölé rendeli Jézus a szeretet parancsát. A szeretet parancsának betartása jelenti a törvény igazi betartását. Jézus tanítása szerint a lényeg nem az egyes törvények szószálhasogató betartásában van, hanem a szeretet betöltésében. Ez a kiindulópont. Az Isten iránti szeretet nem szorítkozhat a törvény halott betűinek a tökéletes betartására. Amíg az írástudók a törvényt apró darabjaira szedték, addig Jézus itt egy ellentétes irányú gondolkodást mutat be. A törvénynek nem a szétszabdálásra, hanem az eggyé, egészé összerakására van szükség.

A vita nem fejeződött be. Az írástudó nem szól semmit a történet leírása szerint. Ez a hallgatás jelenti Jézus győzelmét.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom:)

SZAKMAI HÁTTÉRANYAG ELKÉSZÍTÉSE FOLYAMATBAN

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none">Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.	<ul style="list-style-type: none">Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.

<ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tanulja segítséggel és memorizálja a Tízparancsolatot. ○ Tudja segítséggel értelmezni a nagy parancsolatot és tanulja folyamatosan. ○ Tudja segítséggel értelmezni és megtanulni a lecke Igéjét: Máté 5,17 	<ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja értelmezni és felmondani a Tízparancsolatot. ○ Tudja elmondani a Nagy Parancsolatokat. ○ Tudja értelmezni és megtanulni a lecke Igéjét: Máté 5,17
---	--

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A Tízparancsolat a hívő ember értékrendjének az alapja.

Kognitív cél: Annak tudatosítása, hogy a Tízparancsolat, amit Jézus az Isten és az embertárs szeretetében összegez, nemcsak egy régi szabálysorozat, hanem a hívő ember értékrendjének az alapja.

Affektív cél: Az Istenhez való spontán és örömteli odafordulás érzelmi háttérének a feltárása.

Pragmatikus cél: A szeretetteljes viselkedés gyakoroltatása.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>1. Beszélgetési lehetőség:</p> <p>Melyik a legfontosabb parancsolat?</p> <p>Alakítsunk 3-4 fős csoportokat! A hittancsoport létszámától és a tanulók kapcsolataitól, a csoport jellegzetességeitől függően többféleképpen is alakíthatunk csoportokat. Pl.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ha pl. 4 csoportot szeretnénk, sorban minden gyereknek mondunk egy számot (1,2,3,4), és egy csoportba kerülhetnek az egyes, kettes, hármas, négyes számot kapók. - Választhatunk csoportvezetőket, akik választanak maguk mellé csoporttagokat. - Ha jól ismerjük a hittancsoportot, és jónak látjuk, hogy az adott feladatot az egymáshoz közelebb álló, egymással szorosabb kapcsolatban lévő tanulók együtt oldják meg, egy kérdést együtt beszéljenek meg, akkor arra is kérhetjük őket, maguk rendeződjenek csoportokba. <p>Csoportokban válasszák ki a tanulók, hogy szerintük melyik a legfontosabb parancsolat! A</p>	<p>TK</p> <p>Beszélgetés a kérdésről: Melyik a legfontosabb parancsolat?</p>

	<p>döntéshez használhatják a TK ikerházas, a Tízparancsolatot összefoglaló rajzát! Kérjük, hogy gyűjtsenek érveket döntésük mellett, legalább 2-3 érvet fogalmazzanak meg!</p> <p>A választásukat a többiek számára is támasszák alá érveik előadásával! Hangsúlyozzuk, hogy ha ellentétes is a véleményük, tartsák tiszteletben egymás véleményét. Minden parancsolat mellett lehet helyes érveket felhozni. Az óra további részében ki fog derülni, hogy Jézus nem emelt ki egy parancsolatot sem a többi közül, hanem egy hangsúlyt tett: a szeretet hangsúlyát.</p>	
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>1. Jézus és a Tízparancsolat, a nagy parancsolat</p> <p><u>Bibliai történet</u></p> <p>Megfigyelési szempontok: Keressünk választ a kérdésekre a történet elolvasásával: - Mit jelentett Jézus számára a Tízparancsolat? - Mit emelt ki? Hogyan foglalja össze?</p> <p><u>Emeljük ki:</u> Isten akaratát, a Tízparancsolat betöltését Jézus szavai és magatartása mutatta meg a legjobban Jézus hangsúlya: a szeretet. Erre a szeretetre szavaival és tetteivel, egész életével példát adott.</p> <p>Kapcsolódó MFEI i feladat: MFEI 1: A Tízparancsolat szavai betűhálóban A betűhálóban megtalálható 13 szó: Isten, ne, lopj, szenteld, szobor, nyugalom, mondd, anyádat, kívánd, nevét, Úr, nap, Egyiptom A fennmaradó betűkből összeolvasható: <i>„Szeresd az Urat”</i></p> <p>2. A verembe esett juh</p> <p>MFEI 2: mit jelent Jézus számára megtartani a törvényt? Példája erre: a verembe esett juh</p> <p>A történet, a példa megbeszélése a MFEI kérdései alapján: Olvassák el önállóan a tanulók, majd beszéljük meg: - Melyik parancsolat betartását kérték számon Jézustól? - Szerintetek betartotta-e a parancsolatot? Miért?</p>	<p>TK</p> <p>Rámutatás arra, mit hangsúlyoz Jézus a Tízparancsolatban</p> <p>MFEI 2. feladat Jézus törvényhez való viszonyulásának felmutatása a példázat értelmezésével</p> <p>TK</p>

	<p>3. Aranymondás:</p> <p><i>„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltssem azokat.”</i> (Mt 5,17)</p> <p><u>Beszéljük meg:</u> Hogyan kapcsolódik a verembe esett juh példázatához az aranymondás? Mit jelent érvénytelenné tenni és betölteni a törvényt? Emeljük ki a következő gondolatokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - érvénytelenné teszi: nem tartja fontosnak, nem alkalmazkodik hozzá, mást tanít - betölti a törvényt: úgy tartja be, hogy a lényegét érvényesíti, az Isten és az emberek szeretete dönt a kérdéses esetekben <p>Két egymás melletti kőtábla körvonalú kartonlapot osszunk ki, vagy a tanulók vágják ki! Egyik oldalára írjuk fel a nagy parancsolatot, a két részét elosztva a két kőtáblára! A másik oldalára írjuk fel az aranymondást! Tegyük be az előző órán elkészített borítékba/tarisznyába! (Ha úgy látjuk, hogy nem fogják óráról órára elhozni a tanulók a borítékot/tarisznyát, inkább szedjük össze, és tároljuk az iskolában, vagy mi vigyük mindig magunkkal az órára. A téma végén így is kioszthatjuk, hazavihetik.)</p> <p>4. Szabályok ma</p> <p>Mai szabályok az iskolában MFEI 3</p> <p>Szeretetteljes cselekvés az élet különböző területein MFEI 4.</p> <p>A parancsolatok határa: a másik embert megmentő szeretet MFEI 5.</p> <p>5. Énekjavaslat:</p> <p>Siess, keresztyén... (TK 15. ének)</p>	<p>Munkáltatás</p> <p>Az aranymondás értelmezése: Jézus összefoglaló gondolata a törvényről</p> <p>MFEI 3. feladata</p> <p>MFEI 4. feladat</p> <p>MFEI 5. feladat</p> <p>A MFEI feladatainak segítségével példák gyűjtése, átgondolása a szeretetteljes cselekvésre nézve</p>
--	--	---

<p>Munkáltatás</p>	<p>Két egymás melletti kőtábla körvonalú kartonlapot osszunk ki, vagy a tanulók vágják ki! Egyik oldalára írjuk fel a nagy parancsolatot, a két részét elosztva a két kőtáblára! A másik oldalára írjuk fel az aranymondást!</p> <p>Tegyük be a korábban elkészített borítékba/tarisznyába!</p> <p>Használhatjuk a tarisznyát és az összegyűjtött aranymondásokat az óra eleji ismétlésekkor:</p> <p>Vegyük elő, és beszéljük meg: mit találunk benne? Milyen üzenetre, vagy történetre emlékeztet az elővett mondat, kép, szimbólum?</p> <p>(Ha úgy látjuk, hogy nem fogják óráról órára elhozni a tanulók a borítékot/tarisznyát, inkább szedjük össze, és tároljuk az iskolában, vagy mi vigyük mindig magunkkal az órára. A téma végén így is kioszthatjuk, hazavihetik.)</p>	
---------------------------	---	--

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 45-46. oldal

A képen látható:

- Rajzok: „ikerház”- Tízparancsolat – a nagy parancsolatok
- Illusztráció: Templombelső oszlopokkal. Jézus tekerccsel, a templomban a hallgatóság. Menóra a tekercs mellett.

A szöveg: A nagy parancsolat.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Mit is jelent az „ikerház” a parancsolatokkal kapcsolatban? Milyen összefüggésre világít rá?
- Olvassátok el a „tetőre „írtakat! Mit jelentenek ezek a parancsolatok?
- Olvassátok el az „alapra” írt szót! Milyen összefüggéseket tudtok megfogalmazni?
- Olvassátok el a két nagy parancsolatot! Keressetek összefüggéseket a két nagy parancsolat között!
- Kit látsz a képen? Ki lehet az, aki olvas a tekercsből? Kik hallgatják? Miért?
- Hogyan és miből készül a tekercs? Emlékszel még rá?
- Miért van ott a menóra?

- Mit mondott Jézus a parancsolatokkal kapcsolatban?

2. Szövegelemzés

- Kik és mit kérdeztek Jézustól a parancsolatokkal kapcsolatban? Miért?
- Hogyan válaszolt a kérdésre Jézus?
- Magyarazzátok meg az Nagy Parancsolatot! Mit jelent ez a mindennapokban? Hogyan tudjátok betartani?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz

„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltssem azokat.”

- Mit jelent érvényesíteni a Tízparancsolatot és a próféták tanítását?
- Miért mondta Jézus, hogy ő azért jött, hogy a parancsolatokat „betöltse”? Mit jelent ez?

Feldolgozáshoz:

Rajzos házirend

Készítsenek a tanulók csoportokban rajzos „házi rendet”, a szeretetteljes cselekvésre figyelmeztető szabályokkal! Az elkészített plakát, tábló vonatkozhat az egész iskolára, az osztályra, vagy magára a hittan csoportra is.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

MFEI 49. o. 1. feladat /MFGY 40. o. 1. feladat

A betűhálóban megtalálható 13 szó:

Isten, ne, lopj, szenteld, szobor, nyugalom, mondd, anyádat, kívánd, nevét, Úr, nap, Egyiptom

A fennmaradó betűkből összeolvasható:

„Szeresd az Urat”

A témához felhasználható énekek:

Református énekeskönyv: 119. zsolt 24. 45.verse: Gyönyörködöm a te törvényedben...

Református énekeskönyv: 225. dics. 5-6. verse: Adjad, hogy lássuk... (+BS)

Református énekeskönyv: 234. dics. 3. verse: Ó Szeretet áraszd ránk megeded...

Református énekeskönyv: 373. dics. 3-4. verse: Mondatol élő kútforrás...

Református énekeskönyv: 395. dics. 2. verse: Szeretemben összeforrva...